

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-64/2004/17.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **Alföldi Kábeltelevízió Kft.** (Szolnok) ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indított versenyfelügyeleti eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát a kézbesítéstől számított harminc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel kérheti az eljárás alá vont vállalkozás.

I n d o k o l á s

I.

A versenyfelügyeleti eljárás megindítása

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló módosított 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 67. § (1) bekezdése, illetve 70. §-a alapján 2004. április 16-án versenyfelügyeleti eljárást indított a Alföldi Kábeltelevízió Kft. (a továbbiakban: Alföldi Kft.) ellen, annak vizsgálatára, hogy a 2004. március 1-jei hatállyal Szolnok-Szandaszőlös területén bevezetett új programcsomagok műsorstruktúrájának kialakításával és az ezzel járó, újonnan meghatározott díjmértékekkel megsértette-e a Tpv. 21. § a) pontjában

megfogalmazott gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmát, mely szerint tilos tisztességtelenül eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.

II.

A tényállás

- 2) A 2001. évben alakult Alföldi Kft. Szolnok-Szandaszöllösön közel 900, Nagytálya szolgáltatási területén pedig mintegy 400 előfizető részére nyújt kábeltelevíziós szolgáltatást. Az Alföldi Kft. 2003. évben 27 milliárd forint nettó árbevételt ért el, befektetett eszközeinek értéke 43 milliárd forint volt.
- 3) Az Alföldi Kft. 2004. márciusától Szolnok-Szandaszöllös szolgáltatási területén a korábbi 2.025.- Ft/hó nettó (általános forgalmi adó nélküli) előfizetési díj mellett 21 műsort tartalmazó egyetlen programcsomagja helyett két programcsomagot vezetett be:
 - a Minimál csomagot (6 csatorna + Képűjság) 840.- Ft/hó; valamint
 - az Alapcsomagot (23 csatorna + Képűjság) 3.060.- Ft/hónettó előfizetési díjjal.
- 4) Az előfizetők többsége (több, mint 95 százaléka) az Alapcsomagot választotta.
- 5) Az Alapcsomag a korábbi programcsomagtól annyiban tér el, hogy nem szerepel benne a Deutsche Welle, a Filmmúzeum és az Eurosport, viszont tartalmazza a Sport 1, a HálózatTV, a BudapestTV, az F+ és az M+ műsorokat. A változások következtében az Alapcsomagban szereplő műsorok után az Alföldi Kft. által fizetett szerzői jogi- és műsordíjak (a továbbiakban együtt: műsorköltség) 80.- Ft/előfizető/hó összeggel meghaladják a 2004. márciusáig szolgáltatott programcsomag utáni műsorköltséget.

- 6) Az Alföldi Kft. 2004. januárjában valamennyi előfizetőjének értesítést küldött a programcsomagban és a díjakban tervezett változásokról. Az Alapcsomag kialakításakor az Alföldi Kft. az ügyfélszolgálatán megkérdezett (összesen 92) előfizető többségi véleményét vette figyelembe.
- 7) Szolnok-Szandaszöllös területén az Alföldi Kft.-én kívül nincs más kábeltelevíziós vállalkozás.
- 8) Az Alapcsomag díjának meghatározásakor az Alföldi Kft. abból a számításából indult ki, mely szerint annak önköltsége 2.800–2.900 forint közé esik. Költségként az Alföldi Kft. számításba vette (együttesen mintegy 300 forint összegben) a banki és tagi hitelek törlesztésére fordítandó összeget is.
- 9) Az Alföldi Kft. által számításba vett költségeket a vizsgáló a Tpvt. 47. § (1) bekezdés a) pontja szerinti eljárási szakaszban összevetette az Alföldi Kft. 2003. évi és 2004. II. negyedévi főkönyvi kivonata szerinti tényleges költségekkel, és azok alapján a 8) pont szerinti önköltség-számítást elfogadhatónak minősítette.

III.

Jogi értékelés

A gazdasági erőfölény

- 10) A Versenytanács már több határozatában megállapította, hogy az egyéb műsorvételi lehetőségek (UPC Direct, műholdvevő, tető vagy szobaantenna, valamint ezek kombinációi) nem minősülnek a kábeltelevíziós szolgáltatás Tpvt. 14. § (2) bekezdése szerinti ésszerű helyettesítőinek, mire tekintettel a Tpvt. 22. § szerinti

gazdasági erőfölényes helyzetben van az olyan kábeltelevíziós vállalkozás, melynek előfizetői nem képesek másik kábeltelevíziós vállalkozás szolgáltatását igénybe venni. Ezért – figyelemmel a 7) pontban foglaltakra – az Alföldi Kft. Szolnok-Szandaszőlös területén a Versenytanács álláspontja szerint gazdasági erőfölényes helyzetben van.

A programcsomagok

- 11) A kábeltelevíziós szolgáltatók a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Médiatörvény) 120. § (1) bekezdése értelmében a díjazás összegére tekintettel eltérő műsorcsomagokat alakíthatnak ki. A műsorcsomagok kialakításának módjával, illetve kötelező tartalmával kapcsolatban a Médiatörvény 117. § (1) bekezdésében írt rendelkezésen (mely szerint a szolgáltatók a közszolgálati műsorszolgáltató valamennyi műsorát kötelesek alapszolgáltatásként elosztani), illetve a 118. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezésen (miszerint a műsorelosztókat szerződéskötési kötelezettség terheli a helyi műsorszolgáltatók szerződéses ajánlatára) túl nincs további kötelező rendelkezés. Ez a szabályozás értelemszerűen nem zárja ki ugyanakkor, hogy a Gazdasági Versenyhivatal vizsgálja a programcsomagok összetételét – mint az áru értékesítésével összefüggő piaci magatartást – abból a szempontból, hogy az sérti-e a Tpv. rendelkezéseit.
- 12) A programcsomag kialakítás (változtatás) versenyjogi értékelésekor:
 - egyrészt figyelemmel kell lenni arra, hogy a jelenleg kialakult piaci szokások szerint a kábeltelevíziós vállalkozások az egyes televíziós műsorokat programcsomagokban kínálják, és ezért a fogyasztók számára jelentőséggel bír, hogy egy adott programcsomagban milyen konkrét programok jelennek meg,
 - másrészt viszont tekintettel kell lenni arra is, hogy a fogyasztói igények heterogének, s így az egyes előfizetői csoportok (sőt az előfizető családok egyes tagjai) más-más programokat preferálnak, s a szolgáltatóknak ezen differenciált igényeket figyelembevéve kell műsorkínálatukat kialakítani.

- 13) Mindezek alapján a Versenytanács vizsgálhatja azt, hogy egy kábeltelevíziós vállalkozás milyen módon kapcsolja össze az egyes programokat programcsomagokká, nevezetesen azt, hogy a programcsomagok kialakítása, illetve átalakítása önkényesen vagy a fogyasztók igényeihez igazodóan történik-e. Mindez értelemszerűen nem jelenti azt, hogy a Gazdasági Versenyhivatal olymértékben beleszólhatna a kábeltelevíziós vállalkozások üzletpolitikájába, hogy meghatározza a programcsomagok összetételét. Az azonban vizsgálható, hogy a vállalkozás milyen módon veszi figyelembe az előfizetőknek az egyes műsorok iránti igényeit, illetve adott konkrét műsorelhelyezés minősíthető olyannak, amely indokolatlan előnyt jelent a vállalkozásnak, illetve indokolatlanul hátrányos a fogyasztóknak.
- 14) Új program(ok) beállítása valamely programcsomagba érezhető többletköltséggel járhat a fogyasztók számára, ezért a vállalkozástól elvárható annak ismerete, hogy annak tartalma a fogyasztók mekkora hányadának érdeklődésére tarthat számot. Nagy valószínűséggel ugyanis vannak olyan előfizetők, akik az új műsorokat nem igénylik, s így annak ellenére kényszerülnek magasabb díjat fizetni, hogy a nyújtott többletszolgáltatás számukra többlet használati értéket jelentene, ami a Tpv. 21. § a) pontjába ütköző hátrányos feltétel elfogadásának kikényszerítését jelentheti. Ezért a Versenytanács álláspontja szerint a vállalkozásnak célszerű olyan kapcsolatot kialakítani előfizetőivel, hogy valamely, jelentős többletköltséggel járó műsor programcsomag(ok)ba történő felvételekor, biztosítva legyen az előfizetői érdekek figyelembevételének lehetősége, oly módon, hogy a programcsomagok átalakítása előtt megfelelő határidő mellett – igazolhatóan és az átalakítás díjkihatásaival együtt – közli az átalakításra vonatkozó elképzeléseit a fogyasztókkal. Ebben az esetben az előfizetők többsége felszólamlásának hiányában jogszerűen valósíthatja meg a programcsomag átalakítását.
- 15) Az a körülmény, hogy az Alföldi Kft. 2004. márciusától lehetőséget biztosít a korábbi egyetlen programcsomagnál is olcsóbb Minimál csomag választására, egyértelműen előnyös az előfizetők számára, így értelemszerűen nem vetheti fel a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés lehetőségét. Ezért a Versenytanács a korábbi programcsomag és az Alapcsomag összefüggésében vizsgálta a 12-14) pontban foglaltakat.

- 16) A Versenytanács pozitívan ítélte meg az Alföldi Kft. azon erőfeszítését, hogy igyekezett felmérni az előfizetői igényeket. Álláspontja szerint azonban az alkalmazott módszer annak köre (az előfizetőknek csak mintegy 10 százalékára terjedt ki) és dokumentáltsága alapján sem tekinthető az előfizetők többségi akaratát igazoló bizonyítéknak. Másoldalról viszont a Versenytanács kialakult gyakorlata (pl. Vj-26/2003.) szerint a fogyasztói igények felmérésének hiánya nem jelent automatikusan jogsértést, ha a programcsomag átalakításából fakadó műsorköltség növekedés nem jelentős. Az adott esetben a 80 forintos növekedést a Versenytanács nem minősítette jelentős mértékűnek. Ezen álláspontja kialakításakor a Versenytanács – szintén összhangban korábbi gyakorlatával (Vj-36/2002.) – figyelembevette azt is, hogy a műsorköltség növekedés gyakorlatilag teljes egészében a Sport1 csatornának az Alapcsomagba történő felvételéből adódik, márpedig
- közzismert tény, miszerint a különböző televíziós csatornákon közvetített sportműsorok nézettsége lényegesen meghaladja az adott csatorna átlagos nézettségét, továbbá
 - a Sport1 többlet-műsordíja lényegesen alatta marad annak a költségnek (havi kb. 8000 forint), ami a fogyasztót akkor terhelné, ha a Sport1 műsorát más módon kívánná biztosítani (vagyis a programcsomagba való elhelyezés az azt igénylő fogyasztóknak rendkívül előnyös).
- 17) Mindezek alapján a Versenytanács álláspontja szerint az Alföldi Kft. a 2004. márciusi programcsomag átalakítással nem élt vissza gazdasági erőfölényével, ami egyben azt is jelenti, hogy az Alapcsomag műsorköltsége gazdaságilag indokolt költségnek minősül.

Az előfizetési díjak

- 18) A Tpvt. 21. § a) pontja értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélve tisztességtelenül eladási árakat megállapítani. Tisztességtelenül megállapított eladási ár (díj) alatt a Tpvt. alkalmazásában a túlzottan magas eladási árat kell érteni. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint az ár akkor minősül túlzottan

magasnak, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetéssel arányban álló hozam (a továbbiakban: normatív nyereség) összegét. Más szavakkal: az ár akkor túlzottan magas, ha az abban foglalt nyereség meghaladja a normatív mértéket. A normatív nyereség mértékére a kábeltelevíziós piac tekintetében – miután azon az ország egész területén gazdasági erőfölényben lévő vállalkozások tevékenykednek – nem állnak rendelkezésre versenykörülmények melletti tapasztalati adatok. Ezért a Versenytanács a normatív nyereség meghatározásakor az adott időszak nominális befektetési kamatlábából indul ki, növelve azt az ún. kockázati prémiummal, amely abból fakad, hogy a vállalkozásba történő tőkebefektetés nyilvánvalóan lényegesen nagyobb kockázattal jár, mint a tőke bankban történő elhelyezése.

- 19) A Versenytanács az előzőek megítéléséhez – egyezően a vizsgálói állásponttal – kiindulópontként elfogadta az Alföldi Kft. által végzett önköltség-számítást. A Versenytanács álláspontja szerint azonban az Alföldi Kft. által költségként számításba vett banki- és tagi hiteltörlesztés nem vehető figyelembe költségként, arra a nyereségnek kell fedezetet biztosítani. Ezt is figyelembevéve az Alapcsomag 3.060 forintos nettó díjával mintegy 2.550 forintos költség áll szemben. A nettó díj és az önköltség különbözeteként jelentkező 510 forintos nyereség a nettó díjhoz viszonyítva 16-17 százalékot tesz ki.

- 20) A Versenytanács ugyan több határozatában (pl.: Vj-36/2002.) kifejtette, hogy az ár(díj) arányos nyereség közgazdasági szempontból nem megfelelő mutató az árak megítéléséhez, mert közvetlenül nem az, hanem a befektetés (eszköz) arányos nyereség vethető össze a 18. pont szerinti befektetési kamatlábbal. Az Alföldi Kft. esetében azonban a befektetett eszközök értéke lényegesen meghaladja a nettó árbevétel összegét, vagyis az árbevétel-arányos nyeresége magasabb, mint az eszközarányos nyeresége. Nincs ok annak feltételezésére, az Alföldi Kft. nettó árbevételének túlnyomó részét kitevő Alapcsomag esetében fordított lenne a helyzet. Ez viszont azt jelenti, hogy az Alapcsomag befektetés-arányos nyeresége semmiképpen sem lehet magasabb (sőt: nagy valószínűséggel alacsonyabb), mint a 16-17 százalékban számszerűsített díjarányos nyereség, ami a 2004. év első felében érvényesülő 10-15 százalék közötti befektetési kamatlábak mellett – összhangban a

Versenytanács más ügyekben (Vj–13/2004.) hozott döntéseivel – nem tekinthető túlzottnak.

- 21) Mindezek alapján a Versenytanács a Tpvt. 72. § (1) bekezdésének a) pontja alapján – törvénybe ütköző magatartás hiányában – az eljárást megszüntette.

Budapest, 2005. január 27.